

Posudek diplomové práce

Eliška Zajícová: Jazyková a kulturní specifičnost české filmové produkce v titulkovaném exportu

Teoreticko-empirická práce se zabývá aktuální a doposud málo zpracovanou problematikou tvorby anglických titulků k českým filmům určeným pro účast v mezinárodních filmových soutěžích, konkrétně zkoumá možnosti a meze titulků při zprostředkování českých jazykových a kulturních specifik zahraničnímu divákovi.

První kapitolou práce není Úvod, ale Cíle práce. Následující přehled stavu zkoumané problematiky je přehledný, charakteristiku stěžejních prací zahraničních vhodně doplňuje přehled nedávno obhájených českých diplomových prací. Samotná teoretická část začíná velmi podrobně zpracovaným uvedením do problematiky filmových titulků. Kromě typologie titulků a popisu jejich technických i formálně-jazykových parametrů diplomantka přibližuje proces vzniku titulků a jeho aktéry, přičemž prokazuje velmi dobrou obeznámenost s českou praxí. Za kvalitní východisko pro empirickou část pak považuji kap. 3.3. o typologii kulturně vázaných jevů a způsobu jejich převodu. Zde lze diplomantce vytknout zeizovací přístup při překladu pojmů *foreignization* (*foreignizace*) a *domestication* (*domestikace*). V závěru teoretické části se diplomantka zamýšlí nad vztahem malých a velkých kultur, postavením české kultury (a středoevropských kultur obecně) vůči dominantní anglo-americké kultuře a vysvětluje, proč se česká filmová tvorba na Západě obtížně prosazuje.

V úvodu empirické části diplomantka představuje čtyři analyzované filmy z hlediska obsahově-tematického, jazykového i ryze uměleckého a přibližuje filmovou soutěž Oscar, kde filmy českou kinematografii reprezentovaly. Těžiště empirické části spočívá v analýze anglických titulků k těmto filmům. Rozbor se zaměřuje na způsob převodu konkrétních kulturně vázaných jevů, na základě vysledovaných konkrétních postupů se pak diplomantka pokouší popsat celkovou metodu překladu na ose domestikace-exotizace. Analýza však neopomíjí ani formální podobu a úpravu titulků, která má podle diplomantky přímý vliv na recepci filmu, resp. na předání ideově-estetického významu díla. Výsledky analýzy jsou prezentovány přehledně a podrobně, nepřesnosti se objevují zejména u stylistického zařazení některých výrazů (s. 64 „kreatura“ jako náležící do vyššího rejstříku; s. 85 „darebák“ jako označení zastaralé). Diplomantka dále zmiňuje vynechávku „vycpávkových“ výrazů „takovej jako...“ (s. 67), překladatelem užití anglické zájmeno „this“ však může být jejich funkčním ekvivalentem. V empirické části také diplomantka metodou anketního dotazování zkoumala diváckou recepci titulků k jednomu z analyzovaných filmů. Do popisu respondentů (s. 94) se vloudila ryze početní chyba (16 respondentů, z toho 7 mužů a 8 žen). Výsledky ankety leccos zajímavého naznačují, jsou ve shodě i s některými zjištěními analýzy titulků prováděné diplomantkou, avšak nelze z nich vyvozovat jednoznačné závěry o tom, zda byl či nebyl přenesen ideově-estetický záměr díla a do jaké míry je to vinou titulků.

Poznatky získané metodou osobních rozhovorů jsou nepochybně velmi cenné, v případě překladatele, resp. tvůrce titulků Johna Brenta poskytují jistou představu o překladatelském zadání a způsobu překladatelovy práce (s. 30) či motivaci pro některá konkrétní řešení (s. 57, 81), postrádám nicméně podrobnější profil jeho osobnosti (znalosti českého jazyka a kultury, vazba na českou kulturu, vzdělání, ostatní profesní aktivity, tj. relevantní sociologická data, bez nichž je jinak ambiciózní analýza jeho překladatelské metody neúplná).

Několik poznámek mám k formální stránce. Srozumitelnost argumentace místy snižují formulace jazykově nepřiliš zdařilé (s. 40 „v rámci Evropy, jež v minulosti oddělovala železná opona“, namísto „rozdělovala“, navíc s chybným tvarem zájmena jenž; na téže stránce potom opět nelogicky „ji od západu již dávno železná opona nerozděluje“ namísto

„neodděluje“; s. 66 „rodilou znalostí výchozí kultury“) nebo méně srozumitelné (s. 29 „nulového odstupu od produktu; s. 53 spojení „temnější tvorba“). Některé formulace neodpovídají úzu odborného jazyka diplomových prací (s. 44 „**bandu** lesních dělnic“; s. 65-6 „produkt zploštělý a **osekaný**“).

Problematický je způsob odkazování na autorky, kdy diplomantka v závorkách uvádí jména v přechýlené podobě; takový tvar je běžný v samotném textu, zatímco odkaz v závorce musí odpovídat tvaru uvedeném v bibliografii (tj. nepřechyluje se). Nedůslednost je patrná také při odkazování na konzultantku práce (někde Czesany Dvořáková, jindy jen Dvořáková). Citace integrované do textu jsou navíc psány písmem odlišné velikosti.

Kromě mnoha překlepů (vyznačeno) se v práci vyskytuje řada hrubých chyb gramatických (s. 46: „Otovy diagnostikují“ – skloňuje se podle vzoru „předseda“; několikrát chybný tvar zájmena jenž, např. s. 38 „metodu, jež publikum často nezaznamená“, což je chyba umožňující zcela jinou interpretaci věty; osobní zájmeno s. 43 „jestli jí vztah s nevyzrálým Lad'ou naplňuje“; s. 16: přechodníkový tvar „poukazující“ u maskulina; s. 97: „postavy mluvili“), pravopisných (s. 15: „a priory“; s. 26 „film shlédl“, s. 56: „shlédnutí snímku“) a interpunkčních (s. 16, 83, 97); najdeme i zeugma (s. 57: „před, s nebo po promluvě“).

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k uvedeným formálním i koncepčním nedostatkům navrhuji hodnocení „velmi dobře“ až „dobře“, v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze dne 10. září 2013

Mgr. David Mraček